

26.4.2018

YHTEISTYÖPÖYTÄKIRJA SISÄMINISTERIÖN JA SUOMEN PUNAISEN RISTIN VÄLILLÄ

1. Pöytäkirjan tavoite

- 1.1. Sisäministeriö ja Suomen Punainen Risti (SPR) toteavat tällä pöytäkirjalla yhteistyönsä tavoitteet ja muodot sisäministeriön toimialaan kuuluvilla sektoreilla normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa koskien valmius- ja varautumisyhteistyötä sekä Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan ja sen koordinoiman järjestöyhteistyön linkittämistä näihin.
- 1.2. Suomen Punainen Risti on valtion tunnustama julkisoikeudellinen yhdistys ja sen toiminta perustuu Suomen Punaisesta Rististä annettuun lakiin (238/2000) ja Suomen Punaisesta Rististä annettuun Tasavallan presidentin asetukseen (827/2017). Suomen Punaisen Ristin toimintaa ohjaavat Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liikkeen periaatteet sekä Geneven 1949 sopimukset lisäpöytäkirjoineen. Suomen Punaisesta Rististä annetun asetuksen 2 §:n mukaan SPR:n tarkoituksena on muun muassa suojella elämää ja terveyttä sekä puolustaa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia kaikissa oloissa, pelastaa ihmishenkiä kotimaassa ja ulkomailla, tukea ja avustaa viranomaisia ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä edesauttaa vapaaehtoistoimintaa ihmisten auttamiseksi, sekä edistää auttamisvalmiutta.
- 1.3. Tarkoituksensa toteuttamiseksi Suomen Punainen Risti mm. ylläpitää ja vahvistaa auttamisvalmiutta ja harjoittaa humanitaarista avustustoimintaa, harjoittaa ja kehittää osaltaan terveyden, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa, sekä ylläpitää ja vahvistaa järjestön valmiutta.
- 1.4. Sisäministeriön edustaja osallistuu SPR:n yleiskokousten välisenä aikana järjestön ylintä päätäntävaltaa käyttävän valtuuston kokouksiin Suomen Punaisesta Rististä annetun asetuksen 45 §:n mukaisesti nimettynä valtiollaan edustajana.
- 1.5. Suomen Punaisesta Rististä annetun lain mukaan SPR kuuluu ainoana kansallisena yhdistyksenä Suomessa kansainväliseen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeeseen. SPR ja Suomi, Geneven sopimusten allekirjoittajavaltiona, osallistuvat Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainväliseen konferenssiin, joka on liikkeen korkein päättävä elin. Liikkeeseen kuuluu 190 kansallista yhdistystä, niiden muodostama Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto (The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, IFRC) sekä Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (The International Committee of the Red Cross, ICRC).
- 1.6. Suomen Punaisen Ristin koordinoimaan Vapaaehtoiseen pelastuspalveluun (Vapepa) kuuluu 52 järjestöä. Vapepa-koordinaation kautta on eri järjestöissä toimivien vapaaehtoisten auttamistoiminnalle luotu yhtenäinen ja organisoitu tapa toimia viranomaisen tukena. Koordinaation tavoitteena on varmistaa, että viranomaisilla on tarvittaessa häiriö- ja onnettomuustilanteissa, sovittuihin hälytystehtäviin käytettävissä valtakunnallisesti kattava ja toimintavalmis osaavien vapaaehtoisten verkosto.

2. Hälytystehtävät ja niihin varautuminen

- 2.1. Suomen Punainen Risti varautuu toiminnassaan onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin normaalioloissa, valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa sekä muissa vakavissa alueellisissa kriiseissä ylläpitämällä mm. ensiapu-, ensihuolto- ja psykososiaalisen tuen toimintaa ja osaamista, koordinoimalla Vapaaehtoista pelastuspalvelua, ylläpitämällä materiaalista valmiutta sekä varautumalla Geneven sopimusten ensimmäisen lisäpöytäkirjan mukaiseen väestönsuojeluun ja kehittämällä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen kansainvälistä yhteistyötä kuten Suomen Punaisesta Rististä

26.4.2018

annetussa laissa ja asetuksessa säädetään. Varautumis- ja valmiussuunnitelmissaan Suomen Punainen Risti huomioi vapaaehtoisten, palkatun henkilöstön sekä tilojen ja materiaalin käytettävyyden myös kriisitilanteissa, joissa järjestön resursseihin kohdistuu useita päällekkäisiä avuntarvitsijoiden, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen sekä viranomaisten pyyntöjä.

- 2.2. SPR:n alueellinen ja kansallinen valmius rakentuu maan kattavan osasto- ja piiriverkoston kautta organisoitujen vapaaehtoisten toimintaryhmien ja niitä ohjaavien ja tukevien järjestö- ja palveluyksiköiden sekä niiden toimihenkilöiden yhteistyölle. Järjestön kokonaisvalmiuteen tuovat merkittävän osan palveluyksiköt kuten Nuorten turvatalot, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset, Kontti-kierrätystavaratalot, Ensiapukoulutus ja Veripalvelu sekä kansainvälisten avustustyöntekijöiden reservi ja SPR:n Logistiikkakeskus nopean toiminnan yksiköineen (sairaalat, klinikat sekä logistiikka-, vedenpuhdistus-, viesti- ja tietoliikenne-, avunjakelu- ja evakuointiyksiköt).
- 2.3. SPR:n valmius perustuu paikallisten osastojen omaan, seutukunnalliseen sekä piirien koordinoimaan ja tukemaan alueelliseen ja keskustoimiston johtamaan valtakunnalliseen varautumiseen ja valmiuteen. Tätä varten Suomen Punainen Risti nimeää alueelliset yhteyshenkilöt kunkin maakunnan alueelle sekä osallistuu alueelliseen/maakuntien valmiusfoorumien toimintaan.
- 2.4. Suomen Punainen Risti on sopinut erikseen Poliisihallituksen kanssa SPR:n, Suomen Meripelastusseura ry:n ja Suomen Lentopelastusseura ry:n vuonna 2015 allekirjoittamalla sopimuksella poliisin ja vapaaehtoisjärjestöjen yhteistoiminnasta, jossa sovitaan mm. vapaaehtoisten hälyttämisestä poliisin hälytystehtäviin sekä hälytyskorvauksista.
- 2.5. Suomen Punaisella Ristillä on merkittävä rooli omatoimisen varautumisen edistämässä ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä sekä väestön suojaamiseen liittyvän varautumisen ja valmiuden ylläpidossa. Suomen Punainen Risti edistää pelastuslaitosten kanssa tehtävää sopimuksellista yhteistyötä tämän valmiuden linkittämiseksi paremmin yhteiseen alueelliseen varautumiseen.
- 2.6. Sisäministeriö osaltaan kannustaa hallinnonalallaan viranomaisia sopimaan Suomen Punaisen Ristin kanssa sisäministeriön toimialaan kuuluvista valmiuden ja varautumisen sekä pelastus- ja avustustoiminnan tehtävistä ja huolehtimaan riittävästä valmiuteen ja varautumiseen liittyvästä tiedonvaihdosta Suomen Punaisen Ristin sekä muiden SPR:n koordinoimien järjestötoimijoiden kanssa sekä kutsumaan niitä mukaan alueellista varautumista ja eri toimijoiden varautumisen yhteensovittamista edistävään toimintaan.
- 2.7. Suomen Punainen Risti huolehtii hälytystehtävissä viranomaisten apuna toimivien vapaaehtoisten kouluttamisesta ja toimintavalmiuden ylläpidosta. Tavoitteena on, että paikalliseen ja alueelliseen riskianalyysiin ja tarpeeseen perustuen viranomaisten käytössä on riittävä määrä etsintä-, ensihuolto-, ensiapu- ja muita toimintaryhmiä avustus- ja hälytystehtäviin.
- 2.8. Oman auttamistoimintansa lisäksi Suomen Punainen Risti osallistuu sopimusten ja hälytysten perusteella viranomaisten hälytystehtäviin kansallisena Punaisena Ristinä ja Vapaaehtoisen pelastuspalvelun yhdysjärjestönä ja koordinaattorina. SPR ylläpitää Vapepa-hälytystoiminnassa mukana olevista ryhmistä ja niiden jäsenistä valmiustietokantaa, jonka avulla hälytetään Vapepan resurssit viranomaisten tueksi. Vapaaehtoisryhmät täydentävät ja tukevat pääosin poliisi-, pelastus- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten toimintaa onnettomuuksissa ja erityistilanteissa sen mukaan kuin ao. viranomaisen kanssa on sovittu.

3. Toiminta pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden tueksi sekä varautuminen laajamittaiseen maahantuloon

- 3.1. Suomen Punainen Risti seuraa Euroopassa sekä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden lähtömaissa tapahtuvia muutoksia, ylläpitää varautumista sekä nostaa valmiusastettaan laajamittaiseen maahantuloon vastaamiseksi.
- 3.2. Suomen Punainen Risti sopii Maahanmuuttoviraston kanssa toiminnasta pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton tukemiseksi sekä varautumisesta laajamittaiseen maahantuloon valtakunnallisesti ja alueellisesti erillisillä sopimuksilla Maahanmuuttoviraston ja maakuntien kanssa.
- 3.3. Suomen Punainen Risti toimii paikoissa, joissa ulkomaalaisia pidetään maassa oleskeluun liittyvästä syystä säilöön otettuina. SPR järjestää säilöön otettujen tueksi sosiaalista toimintaa. Lisäksi SPR seuraa ja edistää heidän oikeuksiensa toteutumista monitorointitoiminnalla sekä tarjoaa tarvittaessa

26.4.2018

Punaisen Ristin palveluita. Lähtökohtana toiminnalle on luottamuksellinen yhteistyö viranomaisten kanssa sekä Suomen Punaisen Ristin mahdollisuus toimia periaatteidensa mukaisesti. Monitorointitoiminnan käytännön toteuttamisesta sovitaan erikseen.

4. Yhteistyö meripelastustoiminnassa

- 4.1. Rajavartiolaitos huomioi Suomen Punaisen Ristin valmiudet varautuessaan merellisiin suuronnettomuuksiin. Lisäksi olemassa olevaa valmiutta sovitetaan yhteen ja yhteistoimintaa kehitetään aktiivisesti harjoitustoiminnalla ja hankeyhteistyöllä.
- 4.2. Rajavartiolaitos sekä Suomen Punainen Risti ja sen edustama Vapepa sopivat meripelastustoimeen liittyvistä valtakunnallisista linjauksista ja yhteistyöstä meripelastustoimen neuvottelukunnassa. Alueellinen yhteistyö sovitetaan merivartiostojen edustajien kanssa alueellisesti. Yhteistyössä noudatetaan monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelmaan (MoMeVa) kirjattuja periaatteita. MoMeVa:n ylläpidosta ja päivittämisestä vastaa meripelastustoimen neuvottelukunta.

5. Kehittämisen-, koulutus- ja harjoitusyhteistyö

- 5.1. Sisäministeriö ja Suomen Punainen Risti tekevät säännöllistä harjoitus-, koulutus- ja kehittämishankeyhteistyötä sisäministeriön hallinnonalan tehtäviin liittyen. Sisäministeriö ja SPR kutsuvat ja osallistuvat mahdollisuuksien mukaan toistensa järjestämiin valmiuden ja varautumisen koulutuksiin ja alueellisiin ja valtakunnallisiin, sekä tarpeen mukaan paikallisiin, valmiusharjoituksiin.
- 5.2. Suomen Punainen Risti huomioi sisäministeriön alaisten viranomaisten roolin ja tehtävät omissa valtakunnallisissa ja alueellisissa varautumis- ja valmiussuunnitelmissaan, sekä niihin liittyvässä henkilöstön ja vapaaehtoisten koulutuksessa ja valmiusharjoituksissa.
- 5.3. Sisäministeriö huomioi osaltaan Suomen Punaisen Ristin ja muun vapaaehtoisen valmiustoiminnan kytkemisen osaksi sisäministeriön alaisten viranomaisten valmiussuunnittelua ja siihen liittyvää koulutusta ja muuta varautumista.

6. Yhteistyö sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanossa

- 6.1. Sisäministeriön sisäisen turvallisuuden strategialla tavoitellaan laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta arjen turvallisuuden ongelmien ennaltaehkäisyä ja ratkaisuja.
- 6.2. Suomen Punainen Risti edistää omien toimintojensa ja tavoitteidensa kautta (erityisesti ensiapu, henkinen tuki, tapaturmien ehkäisy, syrjäytymisen ehkäisy) kansalaisten kriisinsietokykyä, etenkin nostamalla esille ihmisten omaa vastuuta turvallisuudestaan, oman selviytymisen vahvistamista, sekä korostamalla ennaltaehkäisyn ja jälkihuollon merkitystä.
- 6.3. Suomen Punainen Risti on osaltaan mukana vahvistamassa verkostomaista yhteistyötä järjestöjen ja viranomaisten kesken arjen turvallisuuden vahvistamiseksi.

7. Kansainvälisen avun antaminen ja vastaanotto

- 7.1. Sisäministeriön päätöksellä Suomi voi lähettää katastrofitilanteissa unionin pelastuspalvelumekanismiin puitteissa EU:n, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön pyynnöstä pelastus- ja avustustoimintayksiköitä, pelastustoimen asiantuntija-apua tai materiaaliapua ulkomaille. Sisäministeriö voi myös päättää pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun pyytämisestä. Sisäministeriö vastaa myös pelastuspalvelumekanismipäätöksen mukaisesta riskiarvioinnista, kansainvälisen pelastustoiminnan valtakunnallisista koulutuksista ja harjoituksista sekä kansainvälisen avunantovalmiuden ylläpidosta.
- 7.2. Suomen Punainen Risti on varautunut lähettämään kansainvälisenä humanitaarisena apuna raha-, tavara- ja henkilöapua sekä nopean toiminnan yksiköitä kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen

26.4.2018

Puolikuun liikkeen kautta maailman kriisi- ja katastrofikohteisiin. Suomen Punainen Risti voi pyytää ja kanavoida tarpeisiin perustuvaa kansainvälistä apua Suomeen kansainvälisen konferenssin yhdessä valtioiden kanssa hyväksymän Liikkeen avustustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Euroopan Unionin alueella SPR voi toimia osana Punaisen Ristin yhteistyömekanismia tai yhteistyössä sisäministeriön ja muiden valtiollisten toimijoiden kanssa vaarantamatta SPR:n ja liikkeen periaatteita.

- 7.3. Kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi sisäministeriö ja Suomen Punainen Risti voivat toimia yhteistyössä koulutus- ja harjoitustoiminnassa, sekä jakamalla asiantuntijuutta. Kunnioittaen kummankin osapuolen roolia ja asemaa kansainvälisissä ja kansallisissa tehtävissä sisäministeriö ja Suomen Punainen Risti pyrkivät tekemään yhteistyötä kansainvälisen ja kotimaisen pelastus- ja avustustoiminnan valmiuden ja osaamisen kehittämiseksi. Tällaisten yhteistyöhankkeiden tavoitteista ja toimintatavoista sovitaan erikseen.

8. Tilannetiedon jakaminen kriisitilanteissa

- 8.1. Sisäministeriö ja SPR huolehtivat tilannetietoisuuden ylläpidosta julkisuuslain puitteissa häiriö- ja kriisitilanteissa. Tarvittaessa Suomen Punainen Risti osallistuu sisäministeriön tai sen alaisten muiden viranomaisten johtamien kriisitilanteiden yhteydessä järjestäytyvien tilanne- ja yhteistoiminta-alueiden toimintaan.
- 8.2. Kriisitilanteessa sisäministeriö ja SPR koordinoivat omaa ja yhteistä viestintäänsä yhteistyöpöytäkirjan mukaisen toiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

9. Yhteistyöpöytäkirjaan liittyvä yhteydenpito, yhteistyöpöytäkirjan muuttaminen ja kustannusten jakaminen

- 9.1. Sisäministeriö ja SPR kokoontuvat vuosittain vähintään kerran syyskaudella arvioimaan yhteistyön tilannetta ja mahdollisesti tehtäviä muutostöimenpiteitä.
- 9.2. Sisäministeriö ja SPR voivat yhdessä sopia yhteistyöpöytäkirjan muuttamisesta. Muutokset on kirjattava päivitettyyn yhteistyöpöytäkirjaan.
- 9.3. Yhteistyöpöytäkirjan mukaiseen toimintaan liittyvistä kustannuksista ja niiden yhteneväisistä korvauseriaateista sovitaan erikseen.

Sisäministeriö

Helsingissä 26. huhtikuuta 2018

Kai Mykkänen
sisäministeri

Suomen Punainen Risti

Helsingissä 26. huhtikuuta 2018

Pertti Torstila
puheenjohtajaEsko Koskinen
kansliapäällikköKristiina Kumpula
pääsihteeri